

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
4/2023	Formannskapet	11.01.2023
7/2023	Kommunestyret	22.02.2023

Saksbehandler: Ann Karin Arntsen
Hjemmel:

Samarbeidsavtale med alkovettorganisasjonen Av-og-til

Saksopplysninger

Bakgrunn

Formannskapet i Rødøy har bedt om at kommunen skal vurdere samarbeidsavtale med alkovettorganisasjonen Av-og-til.

Om organisasjonen Av-og-til

«Av-og-til» er en ideell organisasjon som har som formål å jobbe for bedre alkovett. Målsettingen til organisasjonen er ikke at folk skal slutte å drikke alkohol, men å vise godt alkovett. Organisasjonen arbeider for å skape en allmenn aksept for at en del situasjoner i livet skal og bør være alkoholfrie. Organisasjonen har også et mål om å bidra til å redusere totalkonsumet av alkohol i samfunnet. For å få redusert totalkonsumet og skadenivået er målgruppen hele befolkningen som bruker alkohol, ikke bare mindretallet som har problemer knyttet til sitt alkoholbruk. Organisasjonen jobber særlig opp mot situasjoner der alkohol kan gjøre skade eller være til ulempe for andre.

«Av-og-til» har fokus på følgende situasjoner: Eldre, helse og alkohol, Arbeidsliv, Båt- og badeliv, Graviditet, Idrett og friluftsliv, Livskriser, Samvær med barn og unge, Ungdom og alkohol og Trafikk. Gjennom forebyggende arbeid skal organisasjonen bidra til å redusere de negative konsekvensene alkoholbruk har for samfunnet.

Hva innebærer samarbeidet for kommunen?

Det er ingen økonomiske forplikter knyttet til et samarbeid med Av-og-til. Gjennom samarbeidet med Av-og-til får Rødøy kommune gratis tilgang til ressurser, pressestrategier og materiell som gjør det enkelt å iverksette godt forebyggende arbeid. De bistår også med råd og veiledning i det forebyggende arbeidet.

Avtalen mellom Av-og-til og kommunen inngås for fire år, og kan deretter forlenges. Tiltaket forankres også i kommunens planverk. Kommunene forplikter seg til å stille med en kommunal Av-og-til-koordinator og prioritere en satsning på alkoholforebygging.

Kommunen må sette lokale mål og handlingsplaner for alkovett og de situasjonene kommunen ønsker å satse spesielt på. Av-og-til bistår både i planleggingen og iverksettelsen av tiltakene.

Hva mener ungdomsrådet?

På ungdomsrådsmøte 16. desember behandlet ungdomsrådet formannskapetets forespørsel om å vurdere samarbeid med alkovettorganisasjonen Av-og-til. Ungdomsrådet støtter forslaget og fokusområdene som foreslås, og anbefaler videre at det gjøres årlige vurderinger av hvilke fokusområder som skal gjelde.

Med bakgrunn i kommunens oversiktsdokument for folkehelse foreslås følgende fokusområder det første samarbeidsåret:

Ungdom og alkohol

Ungdom bør vente lengst mulig med å drikke alkohol. Hjernen vokser fram til man er 25 og alkohol kan påvirke denne utviklingen. I tillegg henger lav alder for alkoholdebut sammen med høyt konsum og økt sannsynlighet for alkoholproblemer i voksen alder.

Samvær med barn og unge

Alkoholbruk har ikke bare konsekvenser for den som drikker, men også for personer rundt. Barn med foreldre som har alkoholproblemer, står ofte i store påkjenninger. De kan oppleve uforutsigbarhet, skam, trusler og vold, og ha større ansvar og oppgaver i hjemmet enn et barn bør ha. Samtidig har det også en prislapp for samfunnet som helhet.

Båt og badeliv

De aller fleste båtulykker skjer innaskjærs i løpet av sommerhalvåret, og hvert år omkommer det folk på sjøen på grunn av kombinasjonen båtføring og alkohol. «Av-og-til» samarbeider tett med 14 landsdekkende organisasjoner på fritidsbåtfeltet, bl.a. Politiet, Redningsselskapet og Røde Kors, for å få flest mulig til å velge bort alkoholen på sjøen., ungdom og

Vurderinger

Et samarbeid med Av-og-til kan gi kommunen kunnskap om rusfaglige forhold, og kunnskap om hvordan vi kan drive holdningsskapende og forebyggende arbeid knyttet opp til lokale folkehelseutfordringer. I tillegg vil en støtte opp om et av tiltakene i Rødøy kommunes alkoholpolitiske handlingsplan 2020-2024, der det heter at kommunen skal jobbe kontinuerlig med holdningsskapende og forebyggende arbeid blant alle aldersgrupper.

Ungdataundersøkelsen 2019 viser at det store flertallet ikke har vært beruset i løpet av ungdomsskolen. På slutten av ungdomsskolen har omtrent én av fire opplevd å ha vært beruset. Det er generelt små forskjeller i alkoholvaner mellom gutter og jenter. Sammenlikner vi med landet for øvrig svarte 24 prosent av Rødøyungdommene i 2019 at de hadde vært beruset på alkohol, mot 13 prosent på landsbasis. Ungdatatallene for 2022 viser en reduksjon i alkoholbruk blant barn og unge, men det er likevel viktig å fortsette å holde fokus på holdningsskapende arbeid. Av-og-til kampanjer skal nå ut til skoler og foreldre, gjennom samarbeid med kommunen, og skape oppmerksomhet rundt ungdomsdrikking og foreldrenes rolle.

Fylkeshelseundersøkelsen for Nordland 2020 viser at andelen i befolkningen som drikker alkohol 2 ganger i uken eller oftere er likt i Rødøy kommune som gjennomsnittet for Nordland. Episodisk høyt alkoholforbruk er lavere i Rødøy enn gjennomsnittet for Nordland. Kvinner i Rødøy oppgir et høyere alkoholforbruk enn menn. Kampanjene til Av-og-til knyttes opp mot risikosituasjoner som ferier og

høytider, der målet er å få voksne til å drikke mindre alkohol når de er sammen med barn og unge og gjøre dem oppmerksom på de negative konsekvensene voksnes alkoholbruk kan ha for barn og unge.

Rødøy er en kommune med kyst og øyer, og mange i befolkningen er ute i småbåt, særlig om sommeren. Promilleføring er en risikofaktor som potensielt kan skade mange. Båtlivkampanjen til «Av-og-til» er en bred kampanje som når befolkningen i kommunen godt, og som gir gode muligheter til samarbeid med frivillig sektor.

Kommunen skal utnevne en kommunal koordinator for arbeidet med Av-og-til. Koordinator for folkehelse og kultur jobber med oversikt over folkehelsen i kommunen og oppdatering av denne. Hun kan derfor vurderes som koordinator for arbeidet.

Dette mener ungdommene

Konklusjon og anbefaling

Forebygging av de negative konsekvensene av alkoholbruk er viktig og er en sentral del av kommunens folkehelsearbeid. Gjennom et samarbeid med Av-og-til får vi mulighet til å på en effektiv og god måte nå ut til folk med holdningsskapende og forebyggende arbeid. I fremtiden vil vurdering av hvilke områder det satses på gjøres av kommunens tverrfaglige folkehelsegruppe. Dette på bakgrunn av Ungdataundersøkelser, kommunens folkehelseoversikt og de årlige folkehelseprofilene.

Rådmannens innstilling

1. Rødøy kommune inngår samarbeidsavtale for fire år med Av-og-til.
2. Fokusområder det første samarbeidsåret vil være «Samvær med barn og unge», «Båt- og badeliv» og «Ungdom og alkohol». I fremtiden gjøres vurdering av hvilke områder det satses på av kommunens tverrfaglige folkehelsegruppe.
3. Kommunestyret ber om at rådmannen utpeker en koordinator for arbeidet med Av-og-til.

Rødøy kommune, 04.01.2023

Einar Arild Hauge
Kommunedirektør

Svend Leif Einvik
Oppvekst- og kultursjef

Ann Karin Arntsen
Koordinator for folkehelse og kultur

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Bærekraftsmål

 3 GOD HELSE OG LIVSKVALITET	<i>Gjennom forebygging, behandling og å fremme mental helse og livskvalitet, skal arbeides med å redusere antall mennesker som dør for tidlig med en tredjedel innen 2030 (ikke smittsomme sykdommer og trafikkuhell), samt forebygge psykiske lidelser som angst, depresjon og selvmord.</i>
---	--

4 GOD UTDANNING 	<i>En god utdanning er grunnlaget for å forbedre menneskers liv. For å nå bærekraftsmålene trenger vi en skole som viser hvordan verdens utfordringer henger sammen. Bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema skal legge til rette for å forstå grunnleggende dilemmaer og utviklingstrekk i samfunnet, samt hvordan de kan håndteres.</i>
10 MINDRE ULIKHET 	<i>For å kunne skape en bærekraftig utvikling må vi redusere ulikheter mellom land, og innad i land. En rettferdig fordeling av et lands ressurser er nødvendig for å redusere fattigdom og skape stabile samfunn. Samtidig øker forskjellene mellom dagens befolkning både gjennom ulikhet i inntekt og formue, og i tilgang til skole, helsehjelp og muligheter.</i>
17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE 	<i>For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Å gjøre tilgjengelig informasjon og kommunikasjon til innbyggerne i et land er også et viktig punkt på dette målet.</i>

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy formannskap i møte onsdag den 11. januar 2022 ved Rødøy rådhus

Av 5 medlemmer var 5 til stede (medregnet møtende varamedlemmer).

4/2023 Samarbeidsavtale med alkovettorganisasjonen Av-og-til

Formannskapets behandling i møte den 11.01.2023:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Rødøy kommune inngår samarbeidsavtale for fire år med Av-og-til.
2. Fokusområder det første samarbeidsåret vil være "Samvær med barn og unge", "Båt- og badeliv" og "Ungdom og alkohol". I fremtiden gjøres vurdering av hvilke området det satses på av kommunens tverrfaglige folkehelsegruppe.
3. Kommunestyret ber om at kommunedirektøren utpeker en koordinator for arbeidet med Av-og-til.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret 13.01.23

June Seljevoll Brandth, konsulent